GAZET'A TRANSILVANIEI.

Gazet'a ese de 2 ori: Mercurea si Duminec'a, Fói'a, candu conceda ajutóriale. — Pretiulu: pe 1 anu 10 fl., pe ½ 5 fl. v. a. Tieri esterne 12 fl. v. a. pe unu anu séu 2½ galbini mon. sunatória.

Anulu XXXV.

Se prenumera la postele c. si r., si pe la DD. corespondenti. — Pentru serie 6 cr. Tacs'a timbrala a 30 cr. de fiecare publicare.

Nr. 75. Brasiovu 9 Octobre 27 Septembre **1872.**

MONARCHI'A AUSTRO-UNGARICA.

Transilvani'a.

Diu'a onomastica

a Maiestatei Sale imperatului si regelui apostolicu Francisc'u Iosfu I. fù serbata in 4 Oct. trecutu aici cu cultu bescericescu in tóte bescericele, si in beseric'a rom. catolica la 10 óre -si intrunira tóte bransiele si corpurile atatu oficiresci catu si civile si scolarie,cu tenerimea scolastica sub flamura, rogatiunile pentru fericirea regelui, a familiei preinalte si a intregei case domnitórie. Fia, cá imperatulu si regele, inspiratu de spiritulu adeverului si alu dreptatii divine, se-si póta ferici tóte popórele de sub coron'a s'a cu egala mesura de drepturi si beneficaeri, pentrucá epitetulu de mare, care i lu conserva inca natiunea romana din Transilvani'a, cá gagiu alu animei parintesci, cu care i a recunoscutu si sanctionatu dreptulu de egalitate politica nationale, se remana tesaurulu celu mai pretiuitu pentru fiecare romanu, scrisu in analele natiunii romane cu litere eterne de recunoscientia si aderintia.!

Brasiovu.

In 1-a Octobre, diu'a reinceperii cursuriloru scolastice in scólele medie rom. catolice si ale statului, se propuse si in diet'a din Pest'a la desbatere proiectulu de lege despre redicarea Universitatii in Clusiu.

Una universitate pentru Transilvania e cea mai mare binefacere reclamata de totu sufletulu; inse nu asia, cum se pune ea in lucrare, numai cu limb'a maghiara cá limba de institutiune, ci una universitate paritetica asteptamu, in care se fia respectata si limb'a romana intocma pentru tóte catedrele ei; pentruca altufeliu sudórea romanului, din care inca incurgu midiulócele materiali ale sustienerii ei, va strigá resplatire la ceru, ca nu se respecta intru nemica, cu tóte ca formédza maioritatea tierii in tóta privinti'a. Unde e aici bunavointi'a maghiarului?! Unde i suntu afectele fratiesci facia cu romanii, déca lu ignoréza cu totulu si la resolvirea problemei culturii mai inalte?! Erá alta, candu institutele statului de cultura erau cu limb'a neutrale, atunci tóte popórele se considerá respectate in punctulu culturii, care erá comuna, acum inse cu sudórea romanului se se redice universitate maghiara, pura maghiara, e pentru noi nu o binefacere, ci o cursa de desnationalisare de una, ér' de alta parte una ignorare perfecta a tuturoru interesseloru de cultura nationale pentru romani! — 43 de catédre se redica acum deocamdata, si profesorii pentru acele se si afla denumiti; neci unu romanu nu se afla intre aceste denumiri si totusi se credemu, ca maghiarii voru a fi amici natiunii romane!! — Dér' se redica si una catedra pentru limb'a romana: ei bine, in Turinu inca se afla asemene catedra si inca fora concursulu cu sudórea nóstra la redicarea ei. Dér' óre se póte, cá fratii maghiari se tiena, ca potu astupa gur'a romanului, scotiendule ochii cu acésta catedra in pretiulu sacrificialoru celoru immense ce le face romanulu cá pamenteanu, nu cá venetieu, nici cá cuceritu, pentru statu?! Intrebative si anim'a fratiloru, ba consciinti'a, déca mai poteti conta dup'atata horopsire la amiciti'a romanului, cari vi o pastréza cá consociu de sortea vietii, si déca si in ór'a a 11 ne desconsiderati, cine ve mai póte privi altufeliu, decatu cá pe nisce dusmani neimpacati ai culturei nóstre nationale, pre care vreti se o sufocati. Atatu de multu si de sinceru ne iubiti. —

In 1-a Novembre dér' se va deschide universitatea din Clusiu, ca-ce proiectulu s'a primitu si in generale si in speciale de catra dieta, acum se vedemu, incatu se va mai respecta interessulu culturale alu romanului cá atare. —

Dómneloru romane.

Deva, orasiu insemnatu in Transilvania, n'are biserica romana. —

Cu imense sacrificii din partea locuitoriloru localitatii sau ardicatu zidurile unei biserice; dér' numai zidurile.

Spre a se ajuta terminarea santului locasiu, noi josu semnatele Ve rógamu pre D.-Vóstra, Dómneromane, cu animi romanesci, cu simtieminte chrestinesci a aduce si D Vóstra o péatra la ardicarea acestui edificiu romanu si chrestinu.

Ve rogamu, Domneloru, a ne tramite sub adresa: „Comitetului pentru loteria in profitulu bisericei romane din Deva“ cate unu lucru de mana, ce va servi pentru infiintiarea unei loterii in profitulu acelei biserici.

Loteria se va trage in timpulu, candu Associatiunea pentru literatur'a romana si cultura popórului romanu si va tienea adunarea generale, in Deva.

Fie-care objectu, ce vomu primi, va fi trecutu in registrele comitetului si publicatu prin diare sub numele donatórei. —

Tóte darurile se voru tramite pana la 1. Martiu 1873.

Dómneloru romane, inca odata ve rogamu; speramu si adestamu unu respunsu binevoitoriu.

Primiti, Dómneloru, cordialele nóstre salutari.

Deva 20 Augustu 1872.

Constantin de Dunca Schiau.
Elena Papiu.
Ecaterina Dragiciu.
Eufemia de Horvatu.

Solidaritatea in urm'a conclusului Conferentiei din 27 Iunie tienuta in Alb'a-Iulia. —

Nu potu se nu atingu ceva despre resultatulu ce l'au avutu acestu conclusu conduss in comitatulu Turdei, cerculu superioru, si cu deosebire la romanii din Reginu, si de si o facu acésta cev'a cam tardiu, cugetu ca va fi totusiu primita, precumu au fostu primitu si denariulu vedurei. —

Inainte de a vorbí despre conclusulu ce l'ar' fi imbraciosiatu romanii de pre la Reginu cu ocasiunea alegeriloru, amintescu, cumca pre candu scriu acestea, nu am de a insirá nimic'a incontra alesului deputatu, vromu inse a dice numai atat'a ca déca romanii in acesti siese ani trecuti din urma, nu potu se dica, ca sunt baremu catu de pucinu favorati si nu s'a ivitu pana acum pentru ei unu semnu de dreptate si equitate facia cu interesele si pretensiunile loru de drepturile nationale, i recomendamu Domnului deputatu, cá se faca se se respectedie acelea de aici inainte, si atunci fia siguru atatu Domnulu deputatu catu si cealalti frati maghiari, cumca vomu dá man'a si punendu umeru la umeru ne va fi siguranti'a reciproca, si ori ce neamici ai nostri, vina aceia cu cete de poterea minotaurului nu voru fi in stare a ne conturbá nici baremu catu de pucinu, ori ce alte tendentie centrifugali dela acestu principiu salutariu, voru fi in contra cursului naturei. —

Intorcundume la motivulu obiectului scimu cumca conclusiunile acestei conferintie s'a reslatitu cu o asiá intiala, in catu pentru scurtarea tempului se póte dice, ca de minune, asiá in catu la noi si prin Reginu inca a 2-a di l'amu sciutu prea bine, am sciutu si aceea, cumca aveamu se fimu pasivi. —

Alegerile se intemplara aici dupa ast'a cu 4—5 dile mai tardiu. —

Dér' ce se vedi, aceasta pasivitate pre la Reginu unii dintre romani intalnindu-o in drumu o batura bine, apoi adunandu nisce cani se luara dupa ea, si asiá pasivitatea catu de sila catu de voia si nevoia au trebuitu serman'a se fia activa, si adeca unii mari nationalisti trametiendu apostoli prin tóte anghiurile acestui cercu se si imbracara in feliurile pieli de jivina si portandu in sinu crucea omoritoriului, inzestrati cu cununa conscientiei robuste, si cá frati de sange si lui Ind'a o spunea franco „datimi 50 ca vilu dau. —

Pasii acestoru intreprinderi fura de feliurite plase, asiá d-lu Nicolau Mantia se facù mucenicu pedestru, d-lu Andreiu Popu precipitá pre unu paripu cu o asiá intiala de nici Ciclopulu cu cautatur'a lui cea agera nu ar' fi fostu in stare si tienti mersulu, earu d-lu Georgiu Scsopu -si duse rolulu seu si profesá acésta misiune in taina, asemenea si altii, alu caroru nume cu asta ocasiune lu- retacu, cá se nu fia ratacirea loru de a dou'a mai rea cá cea d'antaia. —

Tóte aceste la indemnulu marelui nostru barbatu din Reginu, de care nu se scrie ca ce indemnu l'a conduss la acelu pasiu. —

Acestea tóte cá urmari ale conclusului conferentiei din Alba-Iuli'a pentru cá inteliginti'a se conduca pre cei indreptatiti dér' neprecesuti spre a fi consequenti Conclusului adusu pentru aperarea intereseloru nóstre de drepturi nationali „Vendere cum possis captivum, occidere nolli.“ —

Acum se intreaba pentru ce s'au tienutu adunarea din Alb'a-Iuli'a in 27/6. —

Resultatulu firesce decurge din natur'a lucrului si e o urmare logica, cá adeca cestia se aiba ce face ici, ce au decisu cela in Alb'a-Iulia. —

Cu asta ocasiune vreau a atrage atentiunea alesului deputatu precum si a tuturoru celoru ce le compete, cumca se nu puna vre unu pondu pre votulu de incredere alu acestoru ómeni neconsequenti, ce se conducu numai de impreginari, fiinduca astadi suntu cu unii, mane alalta i lasa, pentruca au datu viu atestatu cumca „nil consciunt illis, nulla pollescunt culpa“. —

De cumv'a d-nii de mai susu au facutu acesti pasi fara invoirea tutorului, atunci se se legitime in scrisu prin unu Curatoru, séu déca ast'a nu o potu produce se-si arete aceasta neputintia in modu serbatorescu, si atunci publicitatea va luá aceasta slabitiune spre scientia. — (!!)

. . . . . u

Cincu-mare in 15 Septemb. v. 1872.

Notitie despre institutulu defensoriloru in sensulu dreptului canonicu bescericescu si cu deosebitu respectu la presente. —

Nu tienemu de pucinu interesu a aduce inaintea on. publicu cetitoriu unele notitie speciali despre institutulu defensoriloru dupa dreptulu canonicu alu bisericii nóstre, care in diu'a de astadi in archidiecesa necesitéza pre mai multi crescini binesentietori la profund'a cugetare si meditatiune. —

Prim'a urma canonica despre acésta institutiune salutaria o aflamu in Canonulu 107 Cartagenénu din anulu 419, prin care se róga Imperatii Arcadiu si Onoriu de a pune pentru apararea lucrurilor bescericesci defensori de cate ori ar' cere trebuinti'a,

carora se ie fia concesu a intrá si în cancelariile judeciuriloru. —

Prin Canonulu 83 Cartaginénu se róga parintii sinodali de Imperati, cá se se indure a asiediá defensori, carii cu portarea de grigia a episcopiloru se apere la judecatoriile politice pre seraci de neindreptatirile bogatiloru. —

Canonulu 18 alu sinodului Cartaginénu rondu-esce; ca episcopii, presbiterii séu diaconii nu potu fi defensori, cá se-si procure hrana din vre-unu lucru rusinosu si neonestu. —

Acestea suntu dispositiunile canonice ale besericii nóstre in privinti'a institutiunei de defensori — *).

Din citatele canóne trebue se deducemu, ca defensorii intrensele pomeniti au fostu pusi din oficiu de aperatori ai interesseloru crescinilor si besericii in antea judecatoriiloru civile, carii in diu'a de astadi, candu crescinismulu se afla introdusu mai in tóte statele continentului, pentru crestini, ca atari visavis cu judecatoriile civile in primitiv'a calitate „spre apararea saracilorou de neindreptatirile bogatiloru", au cesatu de a mai functioná. —

Se mai afla astadi unu institutu analogu celui primitivu introdusu la judecatoriile civile-orfanale, asiá numiti fiscali, inspectori pupilari séu tutori publici, carii dupa nomenclatur'a loru au indetorire de a defende interesele orfaniloru, copiiloru seraci de parenti, va se dica, au detorintia de a se ingrigi de educatiunea pupililoru, de averea popilaria si in eventum a portá din oficiu procese in numele orfaniloru, candu dreptulu acestor'a altii ar' voli alu prescurt'a. —

Praxea de pana acum'a ne arata, ca ierarchi'a au pusu defensori pretutindinea spre apararea interesseloru besericii nóstre cá corporatiune, in statu. — Astadi candu usuamu de autonomi'a besericii nóstre garantata prin legile statului, aflamu acestu institutu primitivu prin Statutulu org. prin § 32 in care aparatorii interesseloru besericesci se chiama „defensori matrimoniali". —

Acesti defensori au specialmente, dupa cum ne arata nomenclatur'a loru, detorintia a apará tain'a séu misteriulu casatorii, ceea-ce se intempla in acelu modu, cá la finea unui processu divortiale portatu se damu tóte actele procesuali defensorelui matrimoniale spre a-si da parerea in forma si meritulu causei divortiali. —

In § 115 din Stat. org. alinea ultima aflamu la cons. eparchiale pelanga defensorele matrimoniale si unu fiscalu cons. pentru procesele eparchii, care oficii se potu acumulá fiindu espresamente declarate de compatibili. — Defensorii matrimoniali dupa Stat. organ. fiindu alesi de representantiile respective, nu au de lipsa neci o inpoterire speciale spre implinirea oficiului, la care suntu ei chiamati. — Dupa firea acestui institutu constitutionalu defensorii matrimoniali suntu actori publici numai, si mandate speciali spre a representá partide si a porta procese matrimoniali scriptoristice la forurile beserico-judecatoresci, dupa parerea nóstra, neci decum nu potu primi, ca-ce vinu in colisiune cu obligamentulu oficiului loru, — care feliu de lucru pre la noi s'au intemplatu pana acum'a, asiá incatu defensorele matrimonialu, firesce sub firma straina, erá in ou'a si acesa persóna actoru séu ioctu privatu, si actoru publicu din oficiu, unu lucru dupa parere-ne de totu incompatibilu. —

In ultim'a linia mai avemu o specie de defensoru a aminti, carii in presente suntu cu totulu diversi de defensorii primitivi dupa canónele besericii nóstre. —

Acésta specia de defensori au atrasu in diu'a de stadi deosebita atentiune a ven. cons. archidiecesanu in catu s'a aflatu de competente a regulá acestu feliu de institutu. —

Noi intielegemu sub acesti defensori, pre acei individi, atatu din cleru catu din mireni, carii posedu sciintie canonice si judiciali, si pre cari-i imputerescu partile liteganti prin mandate speciale de representare in cause divortiale si beserico-criminale, in antea forurilor beserico-judecatoresci, unde dupa principiulu investigatiunale introdusu in procedur'a beserico-judecatoresca se face din deregatoria cercetarea. —

Dupa Compendiulu de dreptulu canonicu compusu de Excelentí'a Sa p. Archiepiscopu si metropolitu Andreiu Baronu de Siaguna, canonulu 18 Cartaginénu se esplica intr'acelu modu, ca preutii si diaconii cunoscuti de canonisci si versati in procedur'a judiciale besericésca potu se fia cu aprobarea Episcopului defensori in cause divortiali si beserico-criminali, incatu prin acésta functiune nu se somatésce chiomarea loru preutiésca. — Noi suntemu insé de aceea convingere, ca preutii nostri de pe sate, carii posedu parochii, suntu destulu de ocupati, si pre basea canonului citatu nu potu se-si castige hran'a s'a din atari rspresentatiuni inaintea judecatoriiloru besericesci, cu postupunerea greului si responsabilelui loru oficiu parochiale. — Noi din partene fórte pucini preuti si diaconi cunoscemu de canonisti in beseric'a nóstra gr. or. intre carii celu dintaiu este in adeveratu sensu Excelentí'a Sa p. Archiepiscopu si metropolitu Andreiu Barone de Siaguna, déca au Unitulu. —

Per conclusionemu a contrario urméza din citatulu canonu 18 Cartaginénu, ca mirenii séu laicii insestrati ca sciintiele canonice si judeciali potu fi fara neci o restringere canonica imputeriti de partide prin mandate speciali verbali ori in scrisu spre apararea causei loru la judecatoriile besericesci. —

Este unu secretu publicu, ca noi nu suntemu pana acum'a inca atatu de norocosi de a posede o procedura beserico-judecatoresca definitiva statu in causele beserico-disciplinarie catu si in causele divortiale, in care procedura a buna seama pre basea S. S. canóne va trebui a fi susceputu principiulu canonicu investigatiunalu, ci pana la stabilirea acestei proceduri suntemu avisati din partea congresului besericescu de a ne servi in acésta directiune de materialulu din susu citatu dreptu canonicu alu Excelentii Sale. —

Procedur'a acésta pentru care se afla in mare parte materialu adunatu speramu ca se va poté stabilí la congresulu besericescu venitoriu, care se-guru este indreptatitu a aduce lege cu valóre pentru intreag'a provintia metropolitana. — Organele administrative nu potu in intielesulu legei, acum'a candu s'a introdusu constitutionalismulu si in beseric'a nóstra, a-si arogá cu efeptu dreptulu de legelatóre, ca-ce ele suntu chiamate a duce in deplinire, cá e secutiva, hotaririle legislatiunei. —

Ven. cons. archid. in siedinti'a s'a din 13 Ianuariu 1872 nr. 37 cons. a decretatu, cá pre venitoriu se numai póta nime din Cleru si mireni a primi mandate, de a representá partide inaintea forurilor beserico-judecatoresci, afora de advocatii censurati fora descrimine de nationalitate, religiune si confesiune, fora numai acei individi, carii voru fi depusu inaintea ven. cons. arch. esamenu cu succesu bunu din Dreptulu canonicu besericescu compusu de Excelentí'a Sa precum si din procedur'a beserico-judiciala, despre care censurare voru capetá respectivii unu feliu de autorisare in scrisu. —

Acestu ordine adusu pre calea administrativnei, care se executésa cu cea mai mare strictetia, din partea ven. cons. arch., este o mare restrictiune in procedur'a beserico-judecatorésca de pana acum'a. —

Momentele legislativu politice, séu ratiunea, de care au trebuitu se fia ven. cons. conduss la legefacerea acestei ordinu, care dupa intielepciunea nóstra practica, este pentru poporulu nostru dela tiera o mare si daunósa restrictiune, si de aceea de sub greutatea ei cutezamu, de si o recunoscemu de lege positiva si o pretuimu si respectamu cá atare, a ne dá convictiunile si parerile nóstre asupra, dovedindu, ca efeptulu acestei dispositiuni, nu corespunde intentiunei ven. cons. arch., care abuna séma au purcesu din principiulu utilitatii ori necesitatii la adducerea acestei legi, care fiindu de mare importantia si ponderositate, nu s'ar' poté cu dreptu trage in competintí'a ven. cons. arch., cu ignorarea sinodului archidiecesanu si eventualmente a congresului besericescu, carii senguri suntu factorii legislativi din partea besericii. —

Sinodulu archidiecesanu se aduna in totu anulu odata la dominec'a Tomei, si déca s'ar' fi aratatu asiá de mare si urginta necessitate, aru fi potutu esecutiv'a subscerne unu proiectu pentru atare lege. — In sinodulu trecutu din estu anu s'a facutu o propunere pentru reasumarea acestui decisu, care s'a declaratu cu unanimitate de urginte déra remasa ne pusa la ordinea dilei. **) —

Noi nu cunoscemu neci unu feliu de canonu apostolescu ori sinodale, de a carui efluxu s'ar' poté stigmatisá cestiunata dispositiune consistoriale. — O abatere dela aceste canóne besericesci, noi nu o am admite si au o am afiá de consultu. —

(Va urmá.)

*) Vedi Dreptulu Canonicu compusu de Excelentí'a Sa Andreiu Baronu de Siaguna. Sibiiu 1868. Tipografi'a archidiecesana.

**) Vedi actele sinodului din 1872 siedinti'a (IV) nr. 21.

Projectu de adresa la cuventulu de tronu,

— substernutu dietei in 23 Sept. 1872 prin comissiunea esmisa spre compunerea adresei. —

Inaltiate Imperate si Rege Apostolice!

Cu reverintia omagiala amu primitu provocarea Majestatiei Vóstre de a continuá, conformu intereseloru natiunei si recerintieloru timpului, oper'a cea mare a reformeloru interne, ce o au inceputu dietele de mai nainte si de a inaintá desvoltarea spirituala si materiala a statului prin dispusetiuni legale si prin investitiuni corespundiatóre.

Pricepemu momentuositatea acestei probleme in tóta gravitatea sea.

Scimu, ca avemu a indeplini intrelasarile unui lungu periodu si ca in dispusetiunile facute in tempii cei mai próspeti s'au depusu numai unele fundamente spre regularea organismului de statu.

Multe cestiuni, cari mai de demultu au remasu nedesslegate, ascépte inse si acum'a la resolvire si mai multe institutiuni salutarie, ce s'au creatu in timpulu celu mai próspetu, suntu a se desvoltá mai departe.

De-si la dispusetiunile cele momentuóse ce le a facutu diet'a trecuta, a urmatu deslegarea mai multoru cestiuni vitale totu-si abiá amu trecutu inca preste inceputulu reformeloru de care duce lipsa patri'a nóstra.

Ma in mai multe cestiuni, cari dela legislatiune pretindu dispusetiuni grabnice, nici chiaru pana la initiativa n'amu potutu ajunge.

Candu déra semtimu atatu remanerea indereptu a nóstra, catu si necessitatea reformeloru interne — urmamu cu zelu patrioticu invitarea Majestatiei Vóstre la o activitate continua, consecinta si duratóre. Bucurosi ne vomu nisui a luá la petractare tóte propunerile si a le si supera dupa cea mai buna pricepere a nóstra, conformu recerintieloru timpului, si intereseloru tierei, cate ni le va substerne regimulu Maiestatii Vóstre spre regularea organismului de statu, a referintieloru si intereseloru publice si private si spre promovarea poterei spirituale si materiale a tierei.

Pentru succesulu activitatiei nóstre continue, consecinte si duratóre aflamu garantia insemnata in procederea planuita si sistematica si in impartirea cuviintiósa a timpului, precum acést'a ni se pune la vedere prin acesa dechiaratiune a prea inaltului cuventu de tronu, dupa care proiectele mentionate ni se voru subscerne la tempu potrivitu, prin regimulu Maiestatiei Vóstre,

Obieptele enumerate in preainaltulu cuventu de tronu negresitu suntu fórte momentuóse si pretindu o resolvire grabnica. Ele cuprindu in sine cea mai mare parte a agendeloru legislativei, la cari inainte de tóte acuma suntemu chiamati. Inse nu sufere indoéla, ca, precum Maiestatea Vóstra prea gratiosu ati binevoitu a aminti in cuventulu de tronu, afara de acele obiepte mai suntu inca multe cestiuni, nu mai pucinu momentuóse si asemenea neamenavere, a caroru deslegare corespundiatóre cu privire la referintiele nóstre patriotice este o dorintia neastemperata a natiunei.

Noi din partea nóstra, cá representanti ai tierei, incatu depinde dela noi, ne tienemu de datorintia a inaintá asemenea deslegarea legislativa a acestoru cestiuni. Si déca intrelasamu astadata enumerarea detaiata a celor'a, — o facemu acést'a din acelu motivu, ca-ci regimulu Maiestatiei Vóstre, care urmarésce cu atentiune dorintiele generale in tóta direptiunea; aceste intrebari si altcum le anumera intre problemele cele mai de frunte.

Pentru increderea, cu carea noi in acésta privintia privimu in viitoriu, si pentru speranti'a la resultatu, cu care ni incepemu activitatea legislativa, posiedemu unu pemnu insemnatu si in istori'a acelora lune, cari au decursu dela incheiarea sessiunei trecute dietale.

Pentruingrigirea estraordinaria, cu carea a-ti petrecutu interesele generali de cultura ale tierei, aflamu dovedi nóue in acele dispusetiuni esttraordinarie, ce Majestatea Vóstra spre infiintiarea grab-

nica a Universitatiei din Clusiu si a Academiei Ludovice a-ti bine-voitu prea gratiosu ale ordiná.

Esprimamu multiamit'a nóstra profunda si pentru acéea parintésca ingrigire si interesare,, ce a'ti binevoitu a o aretá catra acei locuitori ai tierei, cari au suferitu prin esundarea apei. Asceptamu cu sete si cu viu interesu vomu luá la pertraclare proiectele, cari voru face possibilu, cá acele parti ale tierei in viitoriu se fia scutite de asemenea calamitati.

Cu cea mai sincera bucuria si cu simtieminte de multiamire amu primitu acele dispusetiuni ale Majestatei Vóstre, cari s'au facutu pentru reincorporarea si provincialisarea faptica a granitieloru militarie.

In determinarea gratiósa a Maiestatiei Vóstre natiunea vede realisarea dorintiei sele vechie si legale, prin ce tóte granitiele militaria se subordinéza regimului legalu alu tierei si incetandu starea escepcionala, carea este in contradicere nu numai cu legile nóstre, ci si cu sistemulu de honvedi stabilitu in tempulu mai recinte, prin acést'a se face posibilu, cá binecuventarea libertatiei constitutionale se se estinda si asupr'a locuitoriloru aceloru teritórie.

Concedeti-ne Maiestate a sperá, ca oper'a provincialisarei, pre calea straformariloru treptate, se va introduce pre deplinu catu mai curendu pre totu teritoriulu granitieloru ungare croatu-slavone.

Noi din partea nóstra vomu pertracta totu-déun'a cu bunavointia patriotica si cu interesare viua facia de locuitorii granitieleru militarie tót catu ni se va substerne prin regimulu Maiestatiei Vóstre si ce privescu impartirea administrativa representarea la dieta a granitieloru, ori privescu inarticulárea favoriuriloru date dejá prin Majestatea Vóstra parte locuitoriloru de pre acestu teritoriu, parte celoru de pre teritoriulu croatu dejá provincialisatu.

Candu inse cu acést'a ocasiune ne esprimamu de nou multiamit'a nóstra cea mai sincera pentru acele dispusetiuni gratióse ale Majestatei Vóstre, ce s'au intemplatu si in aceste parti ale granitieloru spre intregirea teritoriala a santei nóstre corone: concedeti-ne Maiestate, cá cu cea mai profunda reverintia si incredere se Vi atragemu atentiunea de nou spre acele, ce pentru intregirea teritoriala tienatórie de sant'a coróna ungara le-amu disu in adres'a nóstra din 1869 despre reincopciarea Dalmatiei.

Nu voimu cu acést'a ocasiune a le repeti cele ce se cuprindu in acéea umilita adresa a nóstra. Ne tienemu inse de o datorintia neamenavera, ce este legata de pusetiunea nóstra, de a ne radica vocea si astadata inaintea tronului Maiestatei Vóstre in acést'a privintia, si a dá de nou espressiune sperantiei nóstre, ca intieleptiunea Maiestatei Vóstre va aflá unu midiulocu spre delaturarea greutatiloru, cari si nóue ne suntu cunoscute, si spre realisarea unei dorintie vechie si legale a tieriloru de sub corón'a Ungariei.

In urmarea provocarei Majestatei Vóstre dechiaramu si cu ocasiunea acést'a voinți'a nóstre cordiala spre esmitérea acelei deputatiuni regnicolaria a carei problema va fi a conferá cu deputatiunea Croatiei si Dalmtiei despre obiectele indegetate in preinaltulu cuventu de tronu.

Facia de atate probleme insemnate legislatorie, cari ascépta deslegare, a sternitu in noi semtiulu de bucuria a linescei interne acea dechiaratiune a Maiestatei Vóstre, cumca referintiele favoritóre si amicabile cu staturile straine ni dau sperantia sigura spre sustienerea pacei. Cu bucuria amu esperiatu, cumca Maiestatea Vóstra si cu ocasiunea cea mai recinte ati primitu dovedi despre acést'a stare favorabila a referitnieloru esterne. Dorimu, ca regimulu Maiestatei Vóstre si de aci incolo 'si va tiené de datorintia principala: asigurarea pacei stabile, de óre-ce conditiunea de viétia a organisarei interne si a desvoltarei statului este: sustienerea continua a pacei.

Mai vertosu acést'a va fáce posibila, cá, conformu asceptarei Maiestatei Vóstre, in economi'a nóstra de statu se se asiguródie, prin economisare rationabile ecilibriulu statu de necesariu.

Cu supunere omagiala esprimamu multiamita Maiestatei Vóstre pentru bunavointi'a parintésca despre carea prea inaltulu cuventu de tronu ni a datu nóue devedi,

Cari intr'altele amu remasu cu profunda reverintia.

Majestatei Vóstre Cesare si regie apostolice.

cei mai umiliti servi. Representantii Ungariei, Croatiei si Slavoniei coadunati la dieta.

Dela diet'a Ungariei.

In Sied. dietei din 28 Sept, Palszky incepù desbaterea asupr'a proiectului de adresa.

Tisza recomenda proiectulu seu spre primire, apoi critica proiectele lui Trifunacz si Miletics si alu partitei dela 48.

C. Tisza luandu cuventulu pentru motivarea si recomendarea spre primire a proiectului seu de adresa, mai antaiu critica proiectulu de adresa presentatu de Trifunacz si Miletics. Agrairea sengura si espresiunea: „Imperiulu M. Sale," este destulu motivu pentru respingerea acelui proiectu, cu atatu mai multu — dice Tisza — pentru ca nici titlulu nici amintiti'a spresiune nu corespunde nu numai positiunei ce elu o doresce Ungariei, dér' nici dualismului consistinte; ca-ci acelu titlu se deriva din timpulu Austriei unite, candu sub numirea „Austria," Ungari'a si Austri'a s'a priceputu ca unu statu. —

Nu póte primí inse nici proiectulu de adresa substernutu dela partid'a dela 1848. — Nu néga ca acestu proiectu contiene multe adeveruri. Ide'a conducatória inse i este, ca acésta camera representativa e nelegale si ca cá atare trebue disolvata; Acést'a e o idea pe carea densulu n'o póte acceptá. — Acel'a care dechiara o corporatiune de nelegale, si totusi remane in ea cá membru, acel'a pecatuesce mai multu contra legii decatu celu ce o tiene de legale. ?!

Ce ar' trebui se fia, on. casa, consecintiele logice ale acestei impregiurari? Acelea, ca aceia cari acésta corporatiune o numesce nelegale, se éssa din ea? Acést'a inse acei d-ni deputati nu potu face, n'o potu face din punctu de vedere alu conservarii de sene. —

Dér' nici proiectulu presentatu de J. Schwarsz ti colegii sei nu-lu póte primí. Primalu motivu din care nu-lu accepta, este ca intr'insulu nu se atingu cele mai essentiali cestiuni de reforme, adeca cele de dreptu publicu. Apoi — dice Tisza — sum silitu a dechiará, ca spre mare suprinderea mea am cetitu in acelu proiectu despre prolungirea mandateloru si impucinarea alegatiloru, ér' in privinti'a pressei se dice acolo, ca delictele de pressa se se pedepsésca pe calea celui mai scurtu processu criminalu. Acést'a e o reforma — nu spre progresu, ci spre regresu. —

Catu pentru proiectulu de adresa alu comisiunei, Tisza analisandu-lu si criticandu-lu, nu-lu primesce dîn mai multe puncte de vedere. — Trecundu apoi la aperarea proiectului seu, Tisza amintesce despre multele asupriri, foradelegi si coruptiuni ce le-a comisu regimulu la alegerile dietali. In adeveru — dice Tisza — ar' fi interesantu a combiná ordinatiunile ministrului de interne ce le-a esmisu catra comitetele centrali, ca-ci e imposibilu a nu se inchiná acelei modeste retrageri ce a doveditu densulu facia cu dreptulu comitetului centrale, de cate ori a fostu vorb'a de a impedecá unu pasiu nelegale care, a fostu intru folosulu partidei regimului; dér' si acea energia si iutime trebue s'o recunóscemu, cu care elu insusi a nimicitu ordinatiunile legali, déca interesulu guvernului recerea acést'a. (Strigari din stang'a: Asiá e!)

Intr'unu cercu elect. alu cottului Bihoru s'a pretinsu stergerea unui numeru oresi-care de alegatori. Comitetulu centrale a respinsu pretensiunea respectivului, care éra unu zelosu si ingagiatu cortesiu alu partidei guvernamentali. Acest'a a facutu plansóre catra ministrulu inca in acea-si di. Ce cugetati, d-loru, c'a facutu ministrulu? Cugetati dóra ca a provocatu comitetulu cel.trale se-i tramita protocolulu seu? O nu! Ministrulu interneloru n'a aflatu de lipsa a vedé protocolulu; elu nici nu s'a straduitu de feliu spre a cunósce motivele, ci a ordinatu cá comisiunea centrale se-si schimbe decisiunea. Ministrulu interneloru a ordinatu acést'a far' a cunósce actele concerninte. (Ilaritate in stang'a.) — Afora de acestea Tisza mai insira multe date despre abusurile poterii de oficiu a ministeriului si ale organeloru sale, si recomenda proiectulu seu spre primire. —

Cartea rosia

a Austro-Ungariei intre alte documente politico diplomatice enumera si corespondentiele portate pentru apararea judaniloru in Romani'a, vinovatii de crimea din Ismailu, unde spurcara cele sante; se le reproducemu si noi, cá acte istorico-politice:

„Contele Andrássy catra Schlechta in Bucuresci.

Vien'a, 13 Fauru, 1872.

Eu aprobu, ca d-ta te-ai alaturatu la pasii colectivi ai corpului consulare, din incidentele escese-loru dela Cahulu. Ne bucuramu vediendu, ca guvernulu pare a fi resolutu a continuá cu energia investigatiunea.

Vien'a, 27 Martiu, 1872.

Dupa mai multe sciri private, israelitii credu ca la pasci voru fi din nou amenintiati de persecutiuni si se temu, ca mesurile luate de catra oficie nu voru fi suficiente. Spune guvernului, ca noi i crediuramu, ca la casulu obveniente, va scí nimerí mesurile necesarie.

Bud'a, 8 Aprilu, 1872.

Dupa aretarea telegrafica a d-ta delale 3 Aprile, se spune ca consululu generale anglesu din Bucuresci a primitu dela guvernulu seu informatiuni calcutate in cestiunea israelitiloru.

Nisce sciri pirvate ce au sositu aici anuncia, ca „alianti'a israelita", aru fi primitu asigurarea dela guvernulu germanu, ca acest'a va face pasi in Bucuresci cá israelitii, cari au suferitu prin violentiele mai recente din Moldov'a, se fia óre-si cátu-va despagubiti.

D-ta esti impotemicitu eventualmente a te asociá la unu astu-feliu de pasiu, manifestandu totu-odata deplin'a nóstra incredere ce o avemu catra guvernulu princiariu, catra intentiunile si vitalitatea lui, care lu va face cá abstragundu dela tóta influinti'a esteriora, se liniscésca pre israeliti in justele loru presiuni.

Vien'a, 23 Aprile, 1872.

Cu tóte ca capitulatiunile ne-aru fi indreptatitu a protestá contr'a judecarei rabinului Alter Brandes prin tribunalele romane, totu-si n'amu facut'o pentru cá sa nu facemu greutati guvernului. Noi inse suntemu indreptatiti a pretinde, cá Brandes, pre langa cautiune, se se puna pre pitioru liberu, si se fia prevedintu, in spitalulu civilu pana atunci, pana candu judecatori'a de prim'a instantia 'si va fi pronunciatu verdictulu. Déca nu se va absólve, apoi d-ta ai se te intrepuni, cá Brandes se fia agratiatu.

Tisza-Lucz, 1 Maiu 1872.

Mi e intentiunea, cá sa insisti pentru neamenat'a eliberare a condemnatului, déca lucrulu are sa vina inaintea casatiunei, dara la acést'a numai sub acea conditiune ne vomu invoi, ca alte persecutiuni judecatoresci nu se voru mai face.

Baronulu Schlechta catra c. Andrássy.

Bucuresci, 3 Maiu 1872.

Rabinulu Alter Brandes si conacusatulu seu Goldschläger fura agratiati de principele, si eri sér'a eliberati.

Contele Andrássy catra c. Beust in Londonu.

Vien'a, 21 Iuniu 1872.

Praecum fara indoiéla, va fi cunoscutu Es. vóstre, guvernulu anglesu regescu s'a adresatu catra mai multe cabinete, cá toti la olalta se redicamu cu-

ventulu in Bucuresci, in favorulu israelitiloru espusi la repetitele persecutiuni in principatele dunarene.

Prin scrisórea dela 13 Aprile, ambasadorulu Maj. Sale britanice 'mi comunică, ca Anglí'a a facutu atentu si a admoniatu pre guvernulu principiaru despre periculele, cari aru trebui se amenintie pre israelitii de acolo cu ocasiunea imineutei serbatori a pasciloru, déca din non s'aru ivi desele suspicionari si acusari pentru pretins'a intrebuintiare de sange crestinescu la ceremoniele pasciloru.

D-lu Andrew Buchanau propuse au asta cale guvernului c. reg. sa cumpanésca, déca nu afla cu scopu in interesulu omenimei a adresá unu asemenea protestu catra cabinetulu principiariu. In respunsulu meu verbalu la acésta propunere, nu m'amu potutu alaturá la opiniunea, ca pasulu projectatu aru fi aptu, a promová cu eficacitate securitatea personala a israelitiloru in Moldo-Romani'a.

Din parte-mi amu crédiutu ca o astu-felin de influintiare a poteriloru din partea contrariloru guvernului tierei, intre cari suntu de a se cautá urditorii neliniscei, se va aretá cá pressiune esercíata din afara. In acestu casu apoi, in adeveru aru fi de temutu, cá intrevenirea straina, devenita tutela asupr'a oficiolateloru locale in favorulu elementeloru israelitene in ochii partidei resturnatória, aru dá nou nutrimentu miscaminteloru din tiéra, cá si óre-si caje aparintia de indreptatire nationala.

De-si n'amu potutu suprime ingrigirile de mai susu, totu-si perseveramu in dorinti'a nóstra si n'amu remasu neactivi, de a vedé in statulu vecinu sustienuta liniscea si pacea.

Instructiunile cátra agintele si consululu generalu ostru-ungurescu s'au tramisu dejá, cari l'au indrumatu, a esprime ministrului esterneloru de dincolo increderea, care o avemu catra nesuintiele serióse, de primu interesu pentru guvernulu romanu, d'a sustiené cu severitate ordinea publica si mai cu séma a luá de timpuriu tóte mesurele, cari aru potè mai bine aperá israelitii.

Cu privire la eventualitatea unei purcederi comune a representantiloru esterni din Bucuresci, d-lu Schlechta inca fù plenipotentiatu, a se alaturá colegiloru sei.

Contele Andrássy catrab. Schlechta in Bucuresci.

Vien'a, 15 Iuliu 1872.

In reportulu d-tale dela 19 Iuniu ni-ai descrisu impressiunea, care a provocat'o scirile multu discutate in timpulu din urma despre o intrevenire diplomatica in privinti'a cestiunei israelitiloru romani, atatu in cercurile ministeriali, catu si in organele publice din Romani'a. Amu prevediutu acésta impressiune.

Cu atatu apare mai de doritu, cá emancipatiunea poporatiunei de credintia mosaica se se prepare in mesur'a, incatu ea se va aretá corespundiatória relatiuniloru, prin initiativ'a guvernului romanu astufeliu, ca acestu progresu civilisatoriu se nu póta fi aretatu cá unu resultatu alu pressiunei din afara.

Pentru o astu-feliu de renovare profunda inse se pare ca Romani'a acum'a are pucinu terenu si respectivele mesure se potu pune in pracsa numai mereu si graduatimu; éra guvernulu principiariu aru trebui se se interesedie, cá ansele la gravaminele, asiá dicundu periodice ale poteriloru europene despre persecutiunile israelitilora, de astadi incolo sa se impucineze dupa potentia. La acést'a aru contribui mai multu astu-feliu de nesuintie prin cari s'aru micsiorá pucinulu prospectu spre nepedepsire co-lu dá provocatoriloru si complicilloru astor-feliu de escese actual'a procedura criminala romana.

Bine-voiti dle, a consultá confidentiale acestu objectu cu ministrii principelui Carolu, in intielesulu observariloru presente, si a-mi reportá cum s'au primitu indegetarile d-tale. („Fed.")

Mai nou. Am asteptatu si post'a de adi, cá se me convingu, óre potura se fia deputatii romani in dieta atatu de indolenti, incatu se nu redice neci o vóce in favórea interesseloru romane la desbaterea proiectului pentru universitatea din Clusiu. Nu, nu ne potemu inchipui o amortire cá acésta, a lua in aperare dreptiulu romaniloru, de a pretende, cá universitatea din Clusiu se fia numai partitetica, cá una ce se redica in mediulu romaniloru si potemu dice, ca mai multu din sodórea romaniloru. Cum de tacú si activistulu Nemes Petru? Tempora mutantur?! —

Post'a mai nóua ne aduce una pornire dusmanósa intre turci si muntenegreni.

In 28 Sept. la Rolaschinu si Lipova atacaudse au cadiutu mai multi morti si raniti din ambe partile. „Times" are telegramu din 30 Sept. in care se spune, ca turci au cadiutu 18 morti si ca Pórt'a otomana ar' fi mustratu pe principele Muntenegreanu, provocandulu a pedepsi pe culpabili, ca de nu ostasii turci voru intra in Muntenegru. Alta scire din Constantinopole repórta, ca internunciulu Rusiei a propusu o nota collectiva catra Pórta declarandu, ca turcii au fostu atacatorii, inse representantii celorulalte poteri au refusatu not'a colectiva. Se vede, ca Rusia n'a uitatu de planele sale de a incuragia pe Slavii sei, si ca se póte preste tóta asteptarea incinge unu focu in oriente, care va imbalmasi statele interesate in caus'a acésta, si tóta Europ'a e interesata. Toti se pregatescu cu armari intetite, ore nu pentru eventualitati orientali? —

Nr. 3223/1872. 1—1

Publicatiune.

Ratiociniulu oficiului de amanete (Zerlagamt) facutu pentru anulu 1871 si propusu spre examinare a datu urmatoriulu resultatu, care prin acésta se aduce la cunoscinti'a publica:

Perceptele constau:

1. In interesse pentru sumele de imprumute resolvite a	fl.	18,324.94
2. In sume de deposite cadiute . .	fl.	129.86
3. In percente de licitatiune . . .	fl.	89.67
dau la olalta sum'a de fl.		18,544.67

Erogatele constau:

1. Pentru interessele la capitalele primite afara de fondulu actielloru .	fl.	7,425.05
2. Pentru necessitatile officiului . .	fl.	444.48
3. Chiria pentru cuartiriu	fl.	2000.—
4. „ pentru magazinu	fl.	20.—
da la olalta sum'a	fl.	9,889.53

Suptragundu erogatele din percepte éssa venitulu curatu alu anului 1871 cu 8655 fl. 14 cr., de aci se suptragu:

1. 40% alu venitului curatu cá salaria pentru servitiu oficialiloru si remunerarea servitoriului . . .	fl.	4,262.06
2. adausu la plat'a pentru primulu servitoriu alu oficiului	fl.	130.
3. adausu la plati si remunerarea pentru cuartiriu pentru alu 2-lea servitoriu alu oficiului	fl.	145.—
Sum'a	fl.	4,537.06
remane unu restu de	fl.	4,118.08

care se intrebuintiadia in chipulu urmatoriu:

1. La fondulu spitalului civilu pentru 79 de actii e a se plati dividend'a de 6 fl. 30 cr cu	fl.	497.70
2. la fondulu de pensiuni alu oficialoru magistratuali pentru 8 actii dividenda de 6 fl. 30 cr.	fl.	50.40
3. pentru timbrulu quietantieloru . .	fl.	2.69
4. pentru contributiune pe venitu . .	fl.	951.60
e la olalta	fl.	1,502.39
restulu per	fl.	2,615.69

este hotaritu pentru rescumperarea actiiloru.

Brasiovu 2 Octobre 1872.

Magistratulu urbanu si districtuale.

Anuntiu.

Fiinduca suntu decisu a visitá Expositia din Vien'a, facu cunoscutu la toti Domnii Posesori de Antiquitati; fia acele Monete, Arme, Tablouri bijutarie, cu unu cuventu ori ce obiecte antice, amesuratu valórei loru le voiu plati cu unu pretiu fórte aventagiosu.

Posesorii de asemene obiecte suntu rogati a poftí in magazinulu meu, care se afla in tergulu Straieloru si dela San-Michaiu in strat'a Caldareriloru.

Cu deosebita stima

I. R. Rosner,
anticuariu.

2—3

Publicatiune.

Subscrisii au onóre a face cunoscutu on. publicu, ca amu primitu asuprane

Directiunea suprema a bancei de asecuratiune si ipoteca

Tisza.

Asecuramu in contra focului si grandinei pelanga premiele cele mai favoritórie.

La fipsarea tarifeloru de premia ne extendemu pe terenulu asecurarii vietii la toti ramii si modalitatile esite pana acum.

Si damu garanti'a ceruta, dupa obligamintea on. societati asecuratóriu luata asuprasi pelanga

dóue milióne fl.

Incepérea negotiului bancei ipotecarie vomu avé onóre a o face cunoscuta onorat. publicu mai tardiu.

Provocandu atentiunea on. publicu la cele de susu, ne rogamu, cá se binevolésca a -si face asecuratiunile la noi, onorandune cu increderea Domnieloru Sale. 3—3

Brasiovu in Septembre 1872.

Directiunea bancei
asecuratórie si ipotecaria „Tisza"

Nr. 1103/pret. ex. 2872. 3—3

Concursu.

Spre ocuparea urmatóreloru posturi notariali cercuali si adeca!

1. Notariatulu Cuciulatianu constatatoriu din comunele: Cuciulata, Comana inferiore si Lupsia cu unu salariu anuale de 400 fl. v. a. quartiru liberu si localitati de cancelu in Cuciulata;

2. Notariatulu Venetiei inferiori constatatoriu din comunele: Venetia infr., Venetia superiore si Comana superiore cu salariu anuale de 400 fl. v. a. quartiru liberu si localitati de cancelu in Venetia inferiore; si

3. Notariatulu Vadeanu constatatoriu din comunele: Vadu, Buciumu, Mandra si Toderitia asemenea cu unu salariu anuale de 400 fl. v. a. quartiru liberu si localitati de cancelu in Vadu; — se deschide prin aceasta concursu pana in 16 Octombre a. c.

Doritorii de a ocupa vreunulu din aceste notariate voru avé a-si tramite la acestu oficiu suplicele timbrate si provediute cu atestatele de qualificatiune pana la tempulu determinatu.

Venetia infr. 20 Septembre 1872.

Pretur'a Venetiana.

Jacovu Popenieciu,
Pretore.

Cursurile

la burs'a in 7 Oct. 1872 stá asia:

Galbini imperatesci	—	—	5 fl. 25	cr. v. a.
Napoleoni	—	—	8 „ 74	„ „
Augsburg	—	—	107 „ 85	„ „
Londonu	—	—	109 „ —	„ „
Imprumutulu nationalu	—		65 „ 25	„ „
Obligatiile metalice vechi de 5%			70 „ 50	„ „
Obligatiunile rurale ungare			79 „ 25	„ „
„ „ temesiane			78 „ 50	„ „
„ „ transilvane			77 „ 75	„ „
„ „ croato-slav.			— „ —	„ „
Actiunile bancei	—	—	881 „ —	„ „
„ creditului	—	—	329 „ 60	„ „

Redactoru respundietoriu
IACOBU MURESIANU.

Editiunea: Cu tiparulu lui
IOANE GÖTT si fiiu HENRICU.